

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 13.

A siteri telepesek bajai.

— Folyamodvány a minisztériumhoz. —

Félesztendő óta állandóan olvashatni a fővárosi és vidéki lapokban a siteri telepesekről s az ő bajaikról. Eleinte úgy tüntették fel ezt a dolgot, mint valami nagyszerű segély akciózt, melynek célja lehetővé tenni a csongrád-vidéki »földéhes« parasztnak, hogy olcsó pénzen olyan nagy területet szerezhessenek Bihar-megyében, a mely biztosíthassa maguk és családjuknak tisztességes fentartását. Valóságos minta-telepítésről beszéltek, Simát és Roheimot úgy tüntették fel, mint a nép igaz és önzetlen barátját, mentőjét.

Később ettől egészen elütő hangokat lehetett hallani. Alig indult meg a múlt őszön az új telepre való költözködés, mindjárt panaszkodtak a telepesek, hogy sok mindenben csalódtak.

Mi voltunk az elsők a magyar sajtóban, a kik közöltük a szerződés hiteles szövegét s ebből már kitűnt, hogy a siteri telepesek mások üzérkedésének estek áldozatul.

Még ekkor is sikerült elhallgattatni a panaszosokat. Sima és barátai azt hangoztatták, hogy csak az erdő a baj okozója, a hatóságok pedig ígérettek, hogy segítségükre lesznek.

Időközben beállított a hideg tél, elstek minden munkától, földbe vajt lakásnak nevezett odúikban pedig tanyát ütött a betegség. Hozzá járultak más bajok is.

Most már hangosan követelik a segítséget és oltalmat Sima és Roheim ellen.

Ma jártak deputációban a főispánnál s egyuttal kérvényt intéztek a minisztériumhoz.

Éppen jókor érkezik az a kérvény a miniszteriumba Darányi beszéde után, melyben a telepítések szükségét hangsúlyozta.

Valóban szükséges dolog ez, hiszen ha más fajok, sőt idegen nemzetbeliek számára megkönnyítik a gyárak alapítását ingyen telek, adómentesség stb-vel, mennyivel inkább megérdemli a mi népünk ősi életmódjának lehetővé tételét.

De hogy hová visz a rendezetlen, államilag nem hogy segített, de nem is ellenőrzött telepítés, arról ékesen szól a siteriek kérvénye, melyet a belügyminiszterhez küldtek s melyet minden kommentár nélkül egész terjedelmében itt közlünk.

*Nagyméltóságú Belügyminiszter Ur!
 Kegyelmes Urunk!*

Nagy nyomoruság között szenvedve fel-emeljük esdeklő szavunkat Excellenciához sür-gős segedelemért könyörögve végső szükségünkben a Sima Ferenc volt országgyűlési képviselő

és Roheim Náthán siteri birtokos által e vidékre csalt telepesek nevében, mint azok megbízottjai.

Méltóztatásuk tehát kegyelmesen meghallgatni panaszainkat és azokon a szegény nép előtt is ismeretes igazságosságával és hatalmával gyorsan segíteni, különben elveszünk.

Sima Ferenc és Roheim Náthán az Alföld több helyén lakó népet azzal kecségtették, hogy:

1. Vegyének mentül több földet, holdankint csak 5 frt foglalót kell adni, a többit kifizeti az évi termés és az erdő. Mikor aztán kitűnt, hogy az 5 frt csak kezdete azon fizettségeknek, melyeket az elámitott emberek meg nem bírnak, elmentek Simához, kérve őt, hogy pl. a ki 50 holdat iratott, vegye le 15-re. Azt felelte nekik, hogy fizessenek holdankint 1 frt 10 kr. mérnöki díjat, holott a mérnöki munkálatok költségeit Roheimnak kötelessége fizetni. — Így aztán volt olyan ember is, a ki Simának 50 frtot fizetett, csak hogy az aláirt holdszámok egy részétől megszabaduljon.

2. Azzal szedték rá a népet, hogy az általuk aláirt holdak fele szántóföld lesz, a másik fele erdő, és most minden telepesnek csak 1/3 részt adtak a szántóföldből, 2/3 rész pedig erdő, illetve nagy tönkökön nőtt cserjés, melyet Isten tudja mikor lehet majd kiirtani. Ezen erdőségre nézve is azzal bolondítottak bennünket, hogy fejenként 80 kr. napibért kereshetni benne, és megtörtént az az eset, hogy 26 ember alig tudott egy nap 80 krt megkeresni, a mikor egyikünk felügyelet címén napi 1 frtot kapott, másikunk pedig kerülő mellé beosztva, 5 nap alatt 80 krt árult, a mely idő alatt 5 frt napidíjhoz volt joga. Azt hitték ugyanis, hogy ezzel bennünket a nép kárára, mely pedig érdekeinek védelmezőivé választott, megvesztegethetnek.

3. Ugyancsak Sima és Roheim rávették a népet, hogy adja el minden ingóságát és élelmi szerét, hogy itt majd olcsóbban kapja meg azt, mit otthon eladott s most legtöbbnek nincs be-tévő falatja és éhen lézeng.

4. Daczára annak, hogy az »A« a. csatolt szerződés 3-ik pontjának eleget tettünk annak idején, csak nov. 25-én hivatott fel egy része a népnek a föld kisorsolására, mint azt a »B« csatolmány igazolja. Az őszi vetéssel tehát elkéstünk s így 1902. aratás utáni éhségnek vagyunk kitéve, ha csak Roheim nem köteleztetik, hogy mulasztása miatt történt kárunkat megtérítse, mert a bevetett föld csak igen kevés, az is egy nehezen osztatott ki. Az erdő felosztása pedig úgy is sejtjük, mikor történik meg. — Az »A« alatti szerződés 1. pontja értelmében minden a birtokon levő fák, gazdasági eszközök, erdők, természetvénnyek tulajdonukat képezik. És mégis mi történik? Az, hogy Roheim a mi nevünkben és beleegyezésünk nélkül s a nélkül, hogy értesítene, Landsinger sógora és megbízottja által az erdőt össze-vissza kaszabolatja minden rendszer nélkül, a pénzt pedig beszedi. — Így tettek Simával egyetértve az összes gazdasági eszközökkel, melyeket a nyilvánosság kizárásával kótyavetyéltek el, mindezeket mennyiért? csak a jó ég tudja. Így tettek az 1900-ban termelt összes gabona készlettel.

5. Az erdő egy részét nem volna szabad irtani csak úgy, ha hat év múlva újra beültetjük, de hát mi erre nem vagyunk képesek és Sima és Roheim parancsára az erdő mégis irtatik s hogy Roheimnak e miatt baja ne es-sék, Sima febr. 5-én gyűlést hívott össze, hogy vegyük át az erdőt úgy a hogy van. Mivel pedig mi nem akartuk s Roheim lábában levő tövist a magunkéba szurni s még hozzá minden számadás nélkül venni át a csuffá tett erdőt, gyanúsításokkal illetett a nép előtt. —

Ősz óta folytonosan sürgetjük a felszámolást, azonban Roheim és Sima ez elől mindig kitérnek. Legutóbb febr. 5-én sürgönyileg kértük fel Roheimot jönnie le Pestről, azt válaszolta, hogy beteges. — Így tehát az elszámolás ismét elodázódik.

6. »C« alatt csatolunk egy leszámolási formulát, mely eltekintve attól, hogy irreális, a mi megkérdésünk, jelenlétünk és tudtunk nélkül adatott ki és neveinket is tudtunk nélkül és beleegyezésünk nélkül nyomatták oda Sima és Roheim, de itt is a 9 frt 90 kr. helyett, javunkra csak 5 frtot számítottak be holdankint.

7. Daczára, hogy a szerződés 3 pontjának mindenben eleget tettünk az 5. pontban felsorolt feltételeknek semmi irányban nincs elég téve.

8. A múlt év őszén Siterben felvett jegyzőkönyv értelmében elhatároztuk, hogy az »Agrár« vagy valamely más pénzintézetől 70—80 frt kölcsönt veszünk fel holdankint, hogy a Roheim Náthán által holdankint 86 frt 61 krral megterhelt földet felszabadítsuk, azóta e jegyzőkönyvet nem láttuk s hogy nevünkben mit tettek vele, el sem képzelhetjük!

9. A mi tudtunk és beleegyezésünk nélkül hozott Roheim 80 szellért is, akiknek az általunk megvett szántókból hasítottak ki 300—300 □-öl házhelyet, holott ezt a magából kellett volna adni. Ezeket is ide csatolta 80 kros napszám reményével, a mikor aztán itt voltak 1 fél lánccs erdőirtás ellenében ígerte oda a házhelyet olyan embereknek, kik nap-ról-napra kezük munkája után esznek kenyeret.

10. A felosztást a jegyzőkönyvi megállapodás ellenére önkényűleg hajtotta végre Sima s hozzá, eltekintve az e tekintetbeni sérelem-től, úgy, hogy a leendő község körül egy falatka legelő nincsen. Továbbá úgy, hogy egyik embernek csupa meredek hely és mély völgy jutott, másiknak pedig szép sík. Bár a mi területünk kitűnő, még sem egyeztünk ebbe, mert nem akarjuk hasznunkat a nép kárával.

11. Alázattal kérjük, hogy Szeged, Algyő és Sándorfalva, továbbá Csanád és Békés megye lakóinak birtokára a betáblázást tiltsa meg Excellenciád mint a hogy Szentesen betiltatta a főispán Roheimot, mert most már nyakra-főre ezt cselekszi.

12. Az »A« szerződés 18. pontja értelmében Roheim Budapesten az V. ker. járásbíró-ság előtt perel egyikönket-másikönkat, mint-hogy mi nem vagyunk arra képesek, hogy Pestre költsézzünk, mint makacsokat elma-rasztal a bíróság. Arra is kérjük Excellenciádat, hogy ilyen perek a mi lakóhelyünk bírósága előtt intéztesse el, Nagyváradon.

13. Daczára annak, hogy Sima nem is telepes, a népen zsarnokilag uralkodik, vagy-onával és pénzével senkinek sem számolva rendelkezik. Eltartása címén 10 hold őszi vetés van kiszakítva s eltartójának biztosítva. Vajon a mi terhünk lesz ez vagy a Roheimé? nem is tudatták velünk.

14. Roheim minket arra tanított, hogy az esetben, ha kérdést intéznek hozzánk a hatóság részéről, a világért se valljuk be telepes voltunkat. Mi mint e részben tudatlanok nem tudjuk mi kárunk származhatnék az igazság bevallásából.

Felhozhatnók még azt is, hogy az őszszel ide csalván bennünket, közülünk több mint 300 lélek a nagy-tótfalusi határban lévő szántó-földeken ásott vermekben telel, melyeknek oldalai panasztól fehériének. A mi sok betegsé-gnek és elhalálzásnak okozója. — Sokan fél-holtan térnek vissza, előbb otthon pocsékolván el mindenüket, aztán a mi maradtitten, csak-hogy haza mehessenek.

Az eddig felsoroltakból is némi fogalom szerezhető azon szörnyűséges nyomorúságról, a melyben két ember miatt sínlódunk. Kérjük azért Nagyméltóságodat mély alázatossággal; méltóztassék kegyelmesen kiküldeni megbízottját, aki inséges állapotunkon erős kézzel segítene.

Örök hálára kötelez le bennünket Excelesiád és könnyek között fogjuk áldani nevét.

Jelen alázatos kérvényünket a Nagyméltóságú földmivelésügyi miniszter urnak is megküldöttük, ugy szintén Biharvármegye főispánja Ó Méltóságának.

Ezekután hódolattal teljes könyörgésünket megújítva a legmélyebb alázattal öröklünk Excelesiádunk legkisebb szolgálói.

Siter (tanya) u. p. Szalárd, 1091. febr. 10.
Következik 12 aláírás. — Mint a siteri telepesek megbízottjai.

Vizsgálat a marosvásárhelyi véres választás ügyében.

A marosvásárhelyi vérengzés tárgyában nagy erélyvel folyik a vizsgálat. A kiküldött bizottság tagjai: Sélley Sándor miniszteri tanácsos elnöke alatt Sessler György cs. és kir. vezérőrnagy orsz. csendőrfelügyelő helyettes, Gerő Gyula őrnagy, csendőr hadbíró, Ederer csendőr alezredes, kolozsvári csendőrpáncsnok-helyettes, Morvai csendőrbiztos és Körfi Lajos b. ü. min. titkár. Azonkívül föl van hatalmazva Sélley, hogy ezt a bizottságot a helyi választópolgárság minkét pártjából egy-egy taggal egészítse ki. A miniszterelnök egyébként tegnap dr. Szeless Emilt, a Marosvásárhelyt megjelölő Székely Ellenzék szerkesztőjét hívta meg a bizottságba, aki tegnap a képviselőházban konferált is a miniszterelnökkel. Magán Marosvásárhelyen gróf Lázár Miklós altábornagy nyomban a vérengzés után kihallgatta a sebesülteket, a halottakat pedig felboncoltatta. Mikó Árpádról, Maros-Tordamegye főispánjáról az a hír terjedt el, hogy még a választás napján közvetlenül a vérontás megtörténte után, táviratilag bejelentette lemondását, de a vizsgálat befejeztéig állásában marad.

A képviselőház állandó igazoló bizottsága mai ülésében Kubinyi Árpád elnöke alatt tárgyalás alá vette Bedőházy János, Marosvásárhelyi szab. kir. város második választókerületében megválasztott képviselő megbízó levelét, megállapította, hogy annak tartalma kifogás alá esik, mert hiányzik belőle az, hogy a választási elnök a szavazattöbbséget nyert képviselőjelöltet az 1874: XXXIII. t.-cz. 86. §-a értelmében a kerület országgyűlési képviselőjé-

nek kijelentette, ennél fogva a bizottság Bedőházy János képviselő bemutatott megbízó levelét a házszabályok 12. §-ának b. pontja alá sorolta és így ez a megbízó levél további eljárásra sorshuzás utján az egyik bíráló bizottságnak adandó ki. A bizottságnak idevonatkozó jelentését Psik Lajos előadó fogja a ház elé terjeszteni. Megelőzőleg a bizottság tárgyalta s harmincz nap fentartásával igazolta Zákó István titeli képviselő mandátumát.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 13.

A képviselők körében a következő érdekes esetet tárgyalják:

Tarnay Gyula borsodmegyei alispánt Berzeviczy György borsodi nagybirtokos egyik feljelentésében különféle vádakkal illette. A képviselők egy része Tarnay mellett foglalnak állást, mert az ismerősei úgy tartják, hogy a vádak képtelenségen alapulnak, míg mások teljes hitelt adnak a feljelentésnek. A miskolczi szabadelvűpárt és a megyei közgyűlés fényes elégtételt szolgáltatott már az alispánnak és az egész kérdés lekerült volna a napirendről, míg a belügyminiszter által kiküldendő közigazgatási bizottság nem hozza meg ez ügyben végleges ítéletét.

De most előáll Gály Lajos, a vakmerő játékos és levelet ír Tarnay alispánnak. E levélben megírja Gály, hogy: Berzeviczynek velem szemben elintézetlen ügyei vannak, Berzeviczy György 6200 forinttal egy izben tartozott nekem és eljött hozzám, hogy ha nem egészítem ki tartozását 15000 frtra, az egész összeget le fogja tagadni. Én e nyilatkozata után reá néztem és mit tehettem volna egyebet, mint hogy kidobjam.

Gály e levele nagy konsternációt okozott és Berzeviczy barátai úgy iparkodnak feltüntetni a levelet, mint egy meghibbant agyvelőnek kirohanását.

Berzeviczy György mint halljuk Budapestre érkezett és becsületbírásgot fog keresni, hogy ügyét megvizsgálja.

A folyosó különben is érdekes. Az újságírók mindannyian egy csoportban, a mi már

magában véve is hallatlan eset. Majd a képviselők jönnek a csoporthoz és ők kérdik, mi újság? miről tárgyalnak?

És a különben is előzékeny újságírók, eltérve a képviselők szokásaitól, a legnagyobb vita hevében is így válaszolnak:

— Az újságíró kamara intézményét tárgyaljuk pro és contra.

Elnök Tallián Béla 10 órakor megnyitja az ülést.

Pák Lajos bemutatja az igazoló bizottság jelentését, mely szerint Bedőházy János marosvásárhelyi II. kerületben megválasztott képviselő megbízó levelét kifogásolva, azt a bíráló bizottsághoz utasítani kéri.

Kossuth Ferenc: Leginkább e tény mutatja, mennyire képtelen ember az ottani volt választási elnök.

Kubik Béla aki a választáson jelen volt, ott kérte a jegyzőkönyv felolvasását s akkor az elnök kijelentette, hogy Bedőházy János 10 szótöbbséggel választatott meg képviselőnek. Ezt kívánja megjegyezni.

Napirend a földmivelési tárca folytatógos tárgyalása.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: Blaskovits Ferenc tegnapi beszédjében a hitelszövetkezetek ellen tett kifogást, ő teljesen elismeri kifogásoló képviselő aggályait, de megnyugtathatja, mert ezek revízióján már dolgoznak. Szülő ojtványokat mindenkor osztott ki a miniszter, de tapasztalta, hogy a gazdák nem mindig becsülik meg kellőleg az ingyen szülővésszőket. A szülő vám tekintetében a pénzügyminiszterrel már tárgyalásokat folytat, hogy ez által a szülőexportot előmozdítsa.

Rohonczy képviselő tegnapi beszédjében szóvá tette, hogy a gyümölcsexport elősegítésére egy társaság létesült, szülő kész minden tekintetben, készen nyilatkozik minden ez irányú társaságot támogatni.

Horváth Adám ama kijelentését, hogy a népkönyvek népiesen legyenek szerkesztve, teljesen osztja s e tekintetben tanácsukat köszönettel fogadja.

Bessenyei Ferenc beszédjére megjegyzi, hogy a vizsabályozást erélyesen folytatja, s egyszerűsíteni gondja van arra, hogy a szabad vizeket mielőbb lecsapolják. — A huszároló felállítására vonatkozólag már érintkezésbe lépett a főváros illető közegeivel. — Gyapju termelés emelése céljából elhatározta, egy szakember kiküldetett, ki szakszerűen beoktatja a gazdákat a gyapjukezelésre.

A buza a csony sikertartalmának az oka a kedvezőtlen időjárás volt. — Jóság tekintetében kívánatosnak tartja, hogy a magyar gaz-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A bölcső.

A bölcső a házasságok összetartója. A hol nincs gyermek, ott el lehet választani a férjet és feleséget; de a hol van, ott lehetetlen az elválást megengedni. Ez *Brieux* legújabb nagy hatást elért drámájának morálja és tendenciája.

Mielőtt magával ezzel a morállal foglalkoznánk, lássuk, hogyan épít arra drámai cselekményt a francia szerző?

Marsanne Laurencet még régebben elvette *Chantrel Raymond*-t, egy könnyűvérű, de szerető szívvvel megáldott fiatal ember. A házasság nem épült fel máson, mint csak a tiszta szerelmen s a szülőknek, különösen az öreg Marsannak soha sem volt valami nagyon inyére. Nem csoda, ha a szülők kapva kapnak az első alkalmon, mikor Raymond-t hiülenségen érik. A fiatal asszony is el van keseredve, hogy ideálját lesüllyedni látja a közönséges kalandvagyó férfiak színvonalára s így könnyen ráveszi atyja a válókereset beadására.

Laurence nem marad sokáig elvált asszony. Ismét komoly kérője akad: *Girieu György* Raymond egykori vetélytársa. Okos, megfontolt cselekvő ember — talán nagyon is fontolgató, de a szülőknek éppen ez tetszik benne. Ráveszik Laurencet is a beleegyezésre, főleg azzal

az érvel, hogy első férjétől való kis gyermekének *Girieu* lesz igazi támasza. Így még azt is elhitheti magával Laurence, hogy új férjébe szerelmes.

A gyermek érdeke hozta létre a házasságot, a gyermek is próbálja meg annak bensőségét.

A férj és feleség teljesen ellenkező nézetet vallanak a gyermeknevelés tekintetében. *Girieu* a nyilvános iskoláztatás híve, míg Laurence a házi nevelés barátja. Ezen történi az első komolyabb összeszóialkozás s Laurencenak természetesen észbe juthat az összeszóialkozás okául azt tartani, hogy hiszen a kis *Julien* nem is *Girieu* fia!

Még komolyabb válság tör ki, mikor a kis *Julien* megbetegszik. Raymond, az édes atya kétségbeesve siet föl Marsanne-ékhoz, a hol a kicsike fekszik s előbb kéri, majd követeli, hadd maradhasson a gyermek mellett addig, míg fel nem gyógyul. Laurence is természetesen találja az atya ragaszkodását gyermekéhez s így *Girieu*, nehogy kénytelen legyen vetélytársával egy fedél alatt maradni, hazamegy, míg Raymond és Laurence együtt ápolják gyermeküket Marsanne-éknál.

A szülők éjt-napot álmatlan izgalomban töltönek beteg gyermekükönél, míg végre jelenti az apáca, hogy meg van mentve. Ekkor az első öröm hatása alatt önkénytelenül egymás karjaiba rohaanak; majd észrevéve, hogy ez

már nem szabad, Raymond megzavarodva eltávozik.

Egészen más a meggyógyulás hatása *Girieu*-re, a ki eddig csak hazuról kérdezősködött a gyermek felől. Most jön fel először s most is az u'án kutat, mit tett a két szülő az ő távollétében? Kijelenti, hogy a gyermeket állandó kapocznak tekintő Laurence és Raymond közt, hogy gyűlöli a kicsikét s meg nem engedí, hogy hozzá vissza térjen. Laurence erre kijelenti, hogy akkor ő sem tér hozzá vissza.

Az új kapcsolatot elszakította a bölcső; nincs más hátra, mint hogy a régít helyreállítsa.

Laurence persze elmondja a történeteket Raymondnak. Érzékeny jelenet következik, melyben kiderül a válás minden körülménye. Kiderül, hogy Raymond a ballépést ezerszer megbánta, hogy Laurence mindig kész volt a bocsánatra, hogy csak Marsanne-ék erőszakoskodása vezetett törésre — kiderül, hogy még ma is szeretik egymást. S mikor ezt kölcsönösen bevallják, akkor látják, hogy hiszen ezzel csak boldogtalanabbá lettek. A történetek után szerelmük nemcsak czéltalan, de büns is.

E nehéz helyzetben való vergődés a harmadik felvonás. Laurence csak egy megoldást tart lehetségesnek: Raymond utazzék el azonnal, nehogy csak lássák is egymást, *Girieu* menjen egyedül baba, ő maga pedig szintén

dák ne angol búzával kísérletezzenek, de hazai termést vegyenek, s e tekintetben mindenkinek kezére fog járni.

A magyar vám ellen ez időszerint tenni nem lehet, kéri a költségvetést elfogadni. — A ház a költségvetést elfogadja.

Dologi kiadások.

Első tétel. Major Ferencz: Felhívja a miniszter figyelmét a gazdák hitelviszonyaira. Az egész ország látja, hogy a központi hitelszövetkezet nem tud megfelelni követelményeinek. Mert alig 30 millió koronányi hitelt tudott csak adni a gazdáknak akkor, mikor azok több mint 100 milliónyi korona 15—20% adósság alatt sanyolnak. Ha ezeket a terheket a nép vállairól le fogjuk tudni emelni, úgy megtettük az első lépést gazdasági reformunkban. A gazdasági ipar fejlesztését újból és határozottan követeli, mert nem zárkozhatik el senki az előtt, hogy csak mezőgazdasági ipar által lehet a föld értékét kellőleg kihasználni. Ezt szóló már harmad éve elsőnek hangoztatta s örömmel konstatálja, hogy e nézetét a miniszter is magáévá tette, követeli a pinczeszövetkezetek felállítását, ennek látható haszna a borkezelésben, hitelviszonyok javításában, a borértékesítésben és a mesterséges borok kiszorításában és védelmében nyilvánul. (Élénk helyeslés).

Utánna Páder Rezső beszélt s igen érdekesen fejtegette az Egán által *mondottak valódiságát*. Beszéde a következő:

A tavalyi költségvetés tárgyalása alkalmával az u. n. ruthén segélyezési akcióra nézve megjegyzéseket tettem, s illetve azon meggyőződésemet fejeztem ki, hogy ez az akció nem fogja elérni tulajdonképeni célját, ha az ottani nép tönkretvőinek üzelmét teljes szigorral meg nem toroljuk, s a galicziai jövevények beözönlését meg nem akadályozzuk. *Hogy e tekintetben tisztán lássunk* és az Egán által mondottaknak valódiságáról meggyőződhesünk, indítványoztam egy megfelelő statisztikai kimutatásnak készítését. *Indítványomat* a miniszter ur ellenezte, gyűlöletet szítónak bélyegezte; s ugyancsak némely képviselőtársaim kijelentették, hogy ezt a dolgot én és Buzáth barátom piszkáljuk, mert úgy mondták, ezáltal csak Darányinak pozícióját nehezítjük s a hazai zsidóságot a galicziai hitrokonok erőlyes védelmezésére ingereljük.

Igazán meg voltam lepve ezen titkolódzás és püsszegetés által; s azóta sokat elmélkedtem arról, vajjon hát odáig jutottunk-e tényleg, hogy a hazai zsidóság miatt nem lehetne a tönkrement népnek segélyére sietni, csupán azért mert a tönkretvők zsidó hitrokonok?

De ezzel most nem foglalkozom. Bátor voltam azon nézetemnek kifejezést adni, hogy mi ön Egan az ő jelentésében rámutatott a bajok igazi okozóira, a Galicziából bevándorlott kazárookra, akkor ezzel nem lépte át küldetésének határait, sőt ez neki kötelessége is volt. Nekem tudomásom van arról, hogy amit Egan mondott, azt a beregmegeyi hatóság hivatalosan is megerősítette a belügyminiszteriumhoz intézett jelentésében (alispán 12.203. sz. 1900. máj. 24.)

Hivatalosan is tehát konstatálva van, hogy a bevándorlott zsidóság tette és teszi tönkre az ottani népet s hogy szabályozni kell a bevándorlás ügyét nemesak, hanem a honosságát nem nyert bevándoroltakat el kell távolítani s mindent megtenni, ami a népet ezen elemnek közveszélyes volta, csalásai, uzsorája, gyújtogatásai, hamis tanuskodásai stb. ellen megvédelmezze. Talán az akcióz titkos volta miatt van az, hogy az ember az intézkedésekről nem tud meg semmit. *Legalább én nem hallottam*, hogy a bevándorlás ügye rendezve lenne; hogy az italmérségi kérdésben gyökeresen intézkedtek volna, hogy a zugkocsmákat kiirtották volna. *hogy az igazságszolgáltatás*, főleg a hamis tanulás és uzsora terén példás és szigorú rendet csináltak volna, hogy a telekkönyvi eljárás és kölcsönügyletek körüli viszásságok és hiányok orvosollattak volna. Mi történik a csendőrség, a pénzügyőrség, a községi jegyzők dolgában? *Az előbbiek tehetetlenek*, a jegyzők egyrésze nincs ellenőrizve és semmiféleképpen támogatva, nagyrészek pedig megbízhatatlan, vagy nem tartja tanácsosnak magát a zsidósággal ellentétbe helyezni.

Hogy az országból oly nagy mérvet öltenek a kivándorlások, s hogy az emberek most már nem azért vándorolnak ki, hogy pénzt szerezzenek, s itthon támadt bajukat ekként orvosolassák, hanem kivándorolnak, hogy új és jobb hazát keressenek családjukkal együtt, — annak sokféle oka között egyik legfőbb ok az, hogy a népet tönkre tevő elemek akadály nélkül ide bejöhetnek, s majdnem akadály nélkül grasszáhatnak. Furcsa mondani; de áll, hogy a kivándorlás egyik oka a bevándorlás.

Azért én erre nagy súlyt helyezek főleg a határszéli megyékben, s szükségesnek tartom a bevándorlásra nézve a gyors és szigorú intézkedést, valamint mindazon elemeknek eltávolítását, akik nem nyertek itt honosságot. — *Azonfelül rendkívüli módokkal és feltétlenül üldözni azokat*, kik ott az ő erőszakos, vad, félelmetes erkölcsökkel az állami funkciókat, az igazságszolgáltatást, közigazgatást, de a társadalmi biztonságot és nyugodt életet is lehet-

tellenné teszik. Erre vonatkozólag kérek a kormánytól nyilatkozatot és megnyugtató tájékoztatást.

Rohonczy Gedeon: A vámok felemelésére vonatkozólag kell, hogy figyelemmel legyünk a külföld ezirányu törekvéseire. Látjuk, hogy Németország 5 frittal emelte a beviteli vámot, ez példa lehetne, különösen akkor, ha meggondoljuk, hogy hátunk mögött egy feles productum állam, Oroszország áll, mely fölös búzával biztoson Magyarországot fogja elárasztani. A gyümölcs exportot nagyon nehezíti a külföld magas beviteli váma, mert ott helyben a mi gyümölcsünknek az internationalis árákkal kell küzdenünk. — Máskép az iparral, 30 évig mi ettettük nyers termékkel az osztrák ipart, most viszonzásul elvárhatjuk, hogy legalább búzáinkat fizessék meg.

Újból hangoztatja a tagosítás eszméjét — s azt, hogy egyes gazdák gyümölcs termelésre beirassanak.

Darányi: Major Ferencz kérdésére válaszolva a hitelszövetkezeteket több mint egy millióval segítette; a pinczeszövetkezetek felállítását magáévá teszi.

Rohonczy tagosítási tervét helyesli s erre nézve az igazságügyminiszterrel már egyetértésre is jutottak. — Rohonczyval neki is fő eszméje a mag nemesítése s az az elv, hogy ugyanazon területen többet, jobbat lehessen termelni. — Ezt előmozdítandó a gazdasági egyesületekkel már érintkezett. *A tételt megszárazzák.*

Központi igazgatás tétéle.

Papp Samu: Kéri a minisztert, hogy az erdőtisztákat ossza be a 8. 9. és 10. fizetési osztályba.

Allami erdők tételénél.

Györfy Gyula: Kéri a minisztert, hogy a szabad legelőt terjessze ki, különösen a kis gazdákra. Tételt elfogadja.

Darányi miniszter: O is hive a tagosításnak s igyekezni fog azt általánosítani. A közbirtokossági erdők felosztását ő is tervezte, de az igazságügyminiszterrel a választ nyerte, hogy azt egyelőre tenni nem lehet. A székekelyek sorsán a jövőben hathatósan javítani fog. (Élénk helyeslés.) Tételt elfogadják.

Öt perc szünet.

Szünet után

Páder, utánna **Mandel**, majd **Komlóssy** beszélt, kiknek Darányi Ignác miniszter többször, röviden felelt.

élni fog egyedül, csak gyermekéért. Girieu hiába kívánja most már a gyermeket is vissza fogadni; késő. S a darab eredeti szövege szerint tényleg Laurence kijelenti, hogy ha szabad volna, akkor Raymond lenne újra; de így:

— Utazzék el, Chantrel úr. Menjen Girieu úr. Hagyjanak itt engem magamra szüleimmel, hadd éljek egészen a gyermekemnek.

Ez azonban olyan megoldás, a mely nem méltó Girieu jelleméhez, nem elégti ki a nézőt s nem is idéz elő színpadi hatást. Ezért a Nemzeti Színházban Laurence csak annyit mond, Raymondhoz húzódva:

— Ha szabad volnék...

Erre Girieu kijelenti:

— Szabad lesz!

S távozik.

A bölcső tehát felbontotta a második házasságot, de visszaállította az első. Ezt a megoldást fogadták el Nagyváradon is.

*

Említettük fentebb a darab tendenciáját: az olyan házasságoknak, kiknek gyermekük van, az elválást megengedni nem szabad. Ezt nyíltan kimondja a Bölcső egyik szereplője, a doktor is, ismétli Laurence is. Tehát a szerző nem csak sejti, hanem kifejezetten utal is rá, milyen irányban akar meggyőzni.

Figyelmes átgondolás után azonban azt találjuk, hogy a kijelentett és a cselekmény-

ből kiolvasható tendencia éppen nem vágaak össze. A Bölcső egyáltalában mindefféle házassági elválás ellen szól a legékeőbb módon.

Lehetséges u. i. hogy a házasság maga félreértés alapján jön létre. A házasság akkor felednek föl egymásban hibákat, mikor már késő. Ez lehetséges. De ugyanakkor mindig meg van adva a mód arra is, hogy a hibákat eltüntessék, vagy legalább is kölcsönös elnézéssel elsimítsák, szóval a házasság megkötése körül felmerült félreértéseket kiegyenlítsék, azoknak fájó hatását megszüntessék.

Másként áll a dolog a házasság felbontásával.

Nemesak a Bölcső, de az élet is tanúsítja, hogy az elválás közvetlen oka legtöbbször valami félreértés. Míg ez a közvetlen oka ki nem derül, addig nincs baj, az elvált felek lelki egyensúlya nincs megzavarva. De nem kell hozzá csak egy véletlen, mint a Bölcsőben a közös kis gyermek megbetegedése s a titok kikapattan. A felek megtudják, hogy a mi őket elválasztotta, az csak egy nagy semmi, egy egyszerű félreértés és az első gondolat, mely erre támad, a megbánás. Egyszerre föllednek a régi kedves emlékek, a régi közös örömeik, a közös fájdalomak. A két szív szinte önkéntelenül egymásmán kezd érezni és dobogni s egyszerre csak azon veszik észre magukat, hogy egymás karjaiban vannak, mint Laurence és Raymond.

És akkor lesz nyilvánvaló a félreértés, még pedig olyan félreértés, amelyet többé jóvátenni nem lehet. Nem az az eset ez, mint a házasság megkötésénél. Ott létezett félreértés miatt egy megtörtént hibát kell jóvá tenni s ez kölcsönös jóakarattal mindig sikerül. De a második esetben egy meg nem történt hibát kell megtörténné, egy menthető tévedést menthetlenné tenni, utólagosan, mikor mindketten olyan készek a megbocsátására! Nem képtelen helyzet ez?

Az elválások után kötött második házasságnak ezt az abszurd eredményét mutatja a Bölcső mély emberismerettel, igazi élet bölcseséggel s a dráma és a színpad tökéletes ismeretével. Csak egy a fogyatkozása: nem veszi észre a saját tendenciáját s már célzatot mondott ki szóval, mint a mit a tények hirdetnek.

Mert nem áll az, hogy az elvált házasságok között csak a gyermek képez kapcsolatot. Kapocs az egész mult, a melyet elfeledtetni, meg nem történné tenni nem lehet. Ott lappang a mult a második házastárs mögött s csak az alkalmat várja, hogy előlőpjen s jogait követelje. Oh, az emberi lélek sokkal inkább rabja a multnak, mint a röpke jelennek és a bizonytalan jövőnek! Csak az a bizonyos félreértés derüljön ki és a mult teljes erővel fogja követelni folytatását a jelenben és a jövőben. Ez már az emberi lélekben beleoltott érzelem s ezért nem nyugtat meg Brieux drámájának

Dr. Sipos Árpád-alapítvány.

— A város hozzájárulása. —

Ismeretes tény, hogy a nagyvárad tanítók dr. Sipos Árpád emlékét megörökítendő nevére a Bihar megyei Tanítóegyesület által létesített Otthon javára alapítványt tettek s az alapítvány céljaira már ez ideig 300 koronát adtak össze; az alapítvány gyarapítására pedig felkérjük mindazon egyesületeket, melyeknek a b. e. tudós jogtanár tagja volt; így Stark Gyula a tanítók körének elnöke dr. Bulyóvszky József polgármesterhez, mint a törvényhatóság első tisztviselőjéhez a következő beadványt intézte:

Tekintetes Polgármester Ur!

A nagyvárad tanítók dr. Sipos Árpád kir. jogakadémiai tanár, községi iskolaszéki volt elnök, Nagyvárad város törvényhatóságának s még számos kulturális és közgazdasági intézményeinek nagy buzgalmi vezérférfia iránt érzett háláját s kegyelettel leróvándó emlékének megörökítése céljából egy alapítvány létesítését határozták el, a nagyvárad tanítók körének kezdeményezéséből kibocsájtott gyűjtőben a jelzett célra a nagyvárad tanítók ez ideig 300 koronát adtak össze. E szerény összeg, ha elismerésre méltó kifejezője is azon határtalan szeretetnek és nagyrabecsülésnek, melylyel a nagyvárad tanítók dr. Sipos Árpád kiváló egyénisége iránt viseltettek, de ugyanis csekély ahhoz, hogy dr. Sipos Árpád érdemeit az utókor számára teljes nagyságában örökítse meg.

Tudva azonban azt, hogy a megboldogult nagy férfiú városunkban nem csak a tanítók, hanem az egész társadalom nagyrabecsülését kivívta sokoldalú, hasznos és önzetlen tevékenységével s tevékenységét különösen a törvényhatóság alkotó működésében érvényesítette, módot kíván keresni a nagyvárad tanítók köre arra, hogy a nagyközönség támogatását kikérve, az alapítvány összegében is méltó legyen a megboldogult erényeinek nagyságához.

A »Tanítók Köre« nevében és megbízásából mély tisztelettel kérem tek. polgármester urat, hogy a jelzett célra általunk tett alapítvány összegének gyarapítására a tekintetes Törvényhatósági Bizottság hozzájárulását kieszaközlő, illetőleg a jelzett célra egy bizonyos összeg megszavazása iránt a tek. Törvényhatósági Bizottsághoz pártoló előterjesztést tenni kegyesen méltóztassék.

Az alapítvány közvetett célja, hogy annak a kamataiból a biharmegyei szegény

tanítók tehetséges gyermekei középiskolai tanulmányait Nagyváradon végezhessék, ezzel is elősegíteni óhajtván a megboldogult által sokszor hangoztatott azon nézet megvalósítását, hogy a magyar népoktatásügy csak akkor és oly mérvben fog a nagy Eötvös által remélt irányban fejlődni, a mikor és a mely mérvben biztosítva lesz a vidéki tanítók jogosult igényeinek kielégítésére nélkülözhetlen anyagi támogatás.

A kegyelet sugalta kérelmünk megújítása után maradtam

Nagyvárad, 1901. február 12
a tek Polgármester urnak

alázatos szolgálója:

Stark Gyula,

a nagyvárad tanítók körének elnöke,
ugyis mint törvényhat.
biz. tag.

Hiszünk, hogy a törvényhatóság, a mely ma a cselédség-egyesületbe 300 koronával belép, — méltányolni fogja azok jogos kívánóságát is, a kik első sorban a cselédek kiképzéséről is gondoskodnak.

A villamos vasut.

A pénzügyi bizottság ülése.

Tegnap délutáni ülésén tárgyalta Nagyvárad város pénz-és gazdaságügyi bizottsága a közuti vasut társaságnak azt az ajánlatát, melyben a vállalat kéri a várost, hogy 252.000 korona fizetésére nézve adjon öt évi haladékat. Viszonzásul ezért 5% kamatfizetését ajánlja fel, az összeg biztosítására pedig a társaság a tulajdonát tevő részvényeket deponálná, melyeket az öt év eltelté után névértékükben a város kivászára visszaváltana.

Bordé Ferenc pénzügyi tanácsos indítványára a bizottságnak a közuti társaság kérésére ez a válasza: Adjon a társaság a 252.000 koronáról kötelezvényt, melyért a vasut kiépítéséig a forgalmi bank is szavatosságot vállal. A vasut kiépítése után a bank szavatossága megszűnik s a város tulajdonjogilag betábláztatja követelését a vasut és összes tartozékaira.

Ezt a módot fogadta el a pénzügyi bizottság és ilyen értelemben teszi meg előterjesztését a közgyűléshez.

Az ülés lefolyásáról ez a részletes tudósításunk:

eredeti befejezése, ezért vagyunk hajlandóbbak a Nemzeti-Színház befejezését elfogadni.

Maguk a dráma alakjai mind reális, a való életből vett személyek; itt járnak körülötünk, ismerjük őket nagyon jól. Ebben is hatásának egyik titka rejlik.

Éppen azért megnézése és megszivlése nagyon ajánlható minden gondolkodó embernek, különösen minden gondolkodó jogásznak és politikusnak.

Ezt a drámát igazán mintaszerű előadásban kellett volna színre hozni. Nem sikerült. Nem az összjáték, hanem az egyesek felfogása ellen tesznek néhol kifogásokat.

Központja a darabnak Laurencet, amely szerepet Paulayné játszotta. Igazi asszony, és anya, a ki lehet bizonytalan a felől, hogy ezt vagy azt a férfit szereti, de nem kétséges, hogy gyermekét mindenkiféle bálványozza. Ez elemekből Paulayné mesterien eltalálta az anyai érzelmeket: a kétségbeesést, a naiv övömet, a kitörő boldogságot. Épp oly hü volt a Raymond iránti szerelem ábrázolása is. De az első felvonásban nem érezte azt az őszinte, meleg érzelmét, csaknem szerelmet, melylyel még akkor Girieu iránt viseltetik. Pedig e nélkül a darab megindulása hiányos.

A két nagy férfiszerepben Balla Kálmán (Raymond) és Szarvasi Sándor (Girieu) kaptak szép tért komoly sikerek elérésére; ez is

csak részben sikerült. Nem vágott egyik szerep sem az ő speciális szerepkörükbe. Balla kapott olyan szerepet, a hol nyugodt játék a fő. Ez, meglehet, idegenszerű az ő élénk temperamentumához, de nagy kár volt a végletekbe beleesni s a nyugalomból merevséget csinálni. Egyedül a II. felvonás végén és a III. felvonásban volt olyan a mindennek látni szerettük volna mindent. Ellenben pl. a gyermek állapotának hirtelen megjavulása után a Laurence megölelése és az ijedt kibontakozás nem volt eléggé színezve. Hanghordozásában is több férfiaságot szerettünk volna.

Szarvasinak élénk volt a játéka, de neki ellenkező kis hibája akadt: a hangja nem volt elég változékony az érzelmek különféleségének visszaadására, s mon ókájában is akadozott. Ez kár volt, mert máskülöben játékmódora sikert biztosított volna számára. A higgadt, de érezni mélyen tudó Girieu jellemét némileg érezhetővé tette ezzel is; de nem tudtuk elhinni, hogyan szerethette őt Laurence? Tulságosan öregnek is volt maszkirozva. Egy jelenetben remekelt igazán: a legutolsóban.

A kisebb szereplők közül különös dicséret illeti Bognár Jánost (Marsanne), azután Benkő Jolánt (Marsanne-né). Deési Alfréd a doktor szerepét adta nyugodtan, sikerrel; s elismeréssel emlékezünk meg Tóvári Annáról (apáca) és Buró Annáról (Louise) is.

K. A

A város pénzügyi és gazdasági bizottsága tegnap délután ülést tartott. A polgármester betegsége miatt Rimler Károly főjegyző elnöklése alatt jelen volt: Moskovits József dr. Kurländer Ede, dr. Mihelyi Adolf, Beczkay Lajos, Komlóssy József, Bordé Ferenc, Kugler Albert, Darvassy Lajos, Dús László és Hegedüs Géza.

Bordé Ferenc gazdasági tanácsos előadó felolvasta a közuti vasut beadványát.

A kérdéshez először Kurländer Ede dr. szólt, kijelentvén, hogy a társulat kérelmét teljesíthetőnek nem tartja, mert az nem jelentene egyebet, minthogy a város évente 500 koronát ajándékozzon a társulatnak. Ez az összeg 5 év alatt 25000 koronára szaporodnék. Nem volna helyes dolog, hogy míg a város a kölcsönért 7 1/2%-ot fizet, addig ő csak 5%-ot vegyen. Ez 2 1/2% kamat veszteséget jelentene. A bizottság 3 nappal ezelőtt garaszkodott, most nem dezavualhatja magát, hogy ezeket ajándékozzon. A kérelem elutasítását javasolja.

Mihelyi Adolf javasolja, hogy a döntést most halasszák el.

Ragány János főszámvevő a halasztási indítványhoz szintén hozzájárul, mert van elég idő, — míg a szerződés jóváhagyása a minisztertől le nem érkezik.

Hegedüs Géza a dolgot elég érettnak tartja arra, hogy a bizottság már most határozott álláspontot foglaljon el és ezért a halasztási indítványt mellőzni kéri.

Bordé Ferenc tanácsos azt hiszi, hogy a bizottság tagjai valamennyien a békés megoldást óhajtják és abban a nézetben vannak, hogy a kérelmet el kell fogadni. Indítványt tesz arra nézve, tekintsen el a város a részvények által való biztosítástól s a helyett kötelezvényt kérjen a társaságtól, a melyért a Forgalmi bank is szavatosságot vállaljon. A bank jótállása megszűnne akkor, ha a vasut elkészülne. A város ekkor követelését a vasutra és tartozékaira bekebelezheti. A halasztást mellőzni kéri.

Komlóssy József elfogadja az indítványt, oly hozzáadással, hogy a részvényeseket kösse le a vállalat.

A többség erre a halasztási indítványt elvetette és egy szó ellenében a Bordé Ferenc javaslatát elfogadta.

Tárgyalták még ezután a vámjövödelemről a főszámvevőség által beterjesztett számadást, melyet tudomásul vettek.

Az ülés ezzel véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Febr. 14. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
Február 17. A Bihar megyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank közgyűlése.
Február 17. A Gazdasági- és Iparbank közgyűlése.
Febr. 20. Bizottsági ülés a belényesi kórház ügyében a vármegyeházán d. e. 10 órakor.
Febr. 23. Sebes-Körös-társulat közgyűlése.
Február 24. A nagyvárad takarékpénztár közgyűlése.
Márc. 22., 23., 26. és 27. Fősorozás a tüzőltő őrtanyán.

* **Póttárgy a közgyűlésre.** A városi közgyűlésre utólag a következő póttárgy jelentett be:

26. A szinügyi bizottság javaslata a nagyvárad-brassó-nagyszabeni és marosvásárhelyi szini kerület megalakítása s államsegély kieszaközlése iránt.

* **Póttartalékosok bevonulása.** A honvédelmi miniszter értesítette az összes törvényhatóságokat, hogy a honvédegyezkedésnél a nyolcz heti fegyvergyakorlatra bevonulandó hadkötelesek bevonulási idejét ez évben is október hatodikára határozta s hogy további intézkedéseiket e határozat értelmében tegyék meg.

* **A 20, 10 és 5 kros ezüstpénz bevétele.** Az ausztriai értékű 20 kros és öt kros ezüstpénznek a névérték 50 százalékával leendő bevétele az 1900. évi január hó

26-án 111.422—899. szám alatt kelt és a Budapesti Közlöny 1900. évi folyamának 25-dik számában valamint a Rendeleték Tára 1900. évi évfolyamának 115-dik lapján közzétett rendelettel megállapított határidő 1902. évi febr. hó 15-ig meghosszabbított.

* **A kórházak szipolya.** Biharvármegye alispánját és Nagyvárad város közönségét átiratilag értesítette Torontál megye alispánja, hogy a kórházakban különös figyelmet fordítsanak *Borbála* Mihály kanaki illetőségű egyénre, ki különféle betegségek ürügye alatt az ország több kórházában felvételi magát és ott hetekig élőködik. Fölkéri még a társhatóságokat, hogy ha e jeles egyén jelentkezik, csipjék el és tolonczolják haza.

* **Népszámlálás a megyében.** Biharvármegye négy szolgabírói járásából küldték be tegnap az alispáni hivataihoz a járási összesítést.

E szerint a népesség:

a szalontai járásban:	42.643
a székelyhidi „ —	31.566
a tordai „ —	21.883
a központi „ —	41.607.

A járási gyűjtőveken ki van tüntetve az egyes községek népessége is, melyek mindenütt szaporulatot mutatnak. Legközelebb már Biharvármegye összes lakosságának száma kimutatható lesz, a járási gyűjtővekből.

* **Körözés.** A nagyvárad kir. törvényszék elrendelte *Szilágyi* József volt nagyvárad lakos körözését. Az illető betöréses lopással van vádolva. Közép termetű, 35—36 éves egyén, ki a vizsgálat elől ismeretlen helyre távozott.

* **Vallást sértő gyufás dobozok.** A nagyvárad kir. törvényszék nyomtatvány útján elkövetett vallás elleni kihágás miatt *Reisner* Emánuel gyulai gyufagyárostól az összes gyufakészletét lefoglalta és azon boltokban, ahol *Reisner*-féle gyufa található, azok elkobzását és megsemmisítését rendelte el. Hogy mily kvalifikálatlan a *Reisner* ur üzleti ötlete, a törvényszék ezen határozata jellemzi legjobban, mely a tegnapi *»Rendőri Közlöny«*-ben is közzétetett. A vallás elleni kihágást, a gyufás dobozokra ragasztott képekkel követte el, melyek alá elég izetlen s meglehetősen hülye viczetet gondolt ki. A czimkének tartalma a következő:

Az utfélen látható a pusztá *Keresztfa*,
alatta egy vándorral. A czimkének alatt e felírás olvasható: *»Reisner* Emánuel gyufagyára, Dicséretessék... *Nini! Talán az Ur Jézus Krisztus is vándorolni jár?*

Ezért már csakugyan megérdemelték a gyufás dobozok az elkobzást, de a tulajdonosok mellé még mást is, — *legalább huszonötöt.*

* **Kardpárbaj két halállal.** A fővárosi lapok röviden megemlékeztek már arról a végzetes kardpárbajról, melyben *Enderle* Rezső és *Lerner* Alfréd 85-ös ezredbeli hadnagyok állottak egymással szemben. *Enderle* a párbaj színhelyén azonnal összerogyott s még ott behalt sebébe, *Lerner* pedig szintén oly súlyos természetű sérüléseket szenvedett, hogy fölgógyulásához kevés reményt fűznek. A két hadnagy a legjobb barátságban élt és most is egy csekélység miatt szólalkoztak össze. *Enderle* ugyanis gyakorlatra vonult ki embereivel és midőn déiben visszaérkezett, a tiszt étközében saját helyén találta *Lerner* hadnagyot. E miatt durván felelősségre vonta barátját. Az összeszólalkozás után *Lerner* kihívta *Enderle*-t az udvarra és ott komolyabban megsérthette, legalább erre engednek következtetni a súlyos párbajföltételek: kardpárbaj, bandage nélkül, végkimerülésig. A párbaj a kaszárnya vivótermében folyt le. A felek dühösen támadták egymást. Először *Enderle* kapott egy vágást ujjára, melynek következtében az orvosok a párbajt be akarták szüntetni. *Enderle* azonban kijelentette, hogy ezt a karczólást nem ismerheti el

végkimerülésnek és követelte, hogy a párbajt az előirt föltételek szerint tovább folytassák. Akarata szerint történt. Az újabb összecsapásnál *Lerner* szeme fölött kapott egy hatalmas vágást, mire a vér teljesen elöntötte az arcát. Egy pillanat alatt — úgy, hogy a segédek közbe sem léphettek — újra védő állásba helyezkedett, kinyújtott karral tartott kardjába a düh-től elvakult ellenfele belerohant. Midőn az éles kard hegye *Enderle* tüdejét szurta keresztül, ugyanakkor *Lerner* is a kapott hatalmas vágás következtében összerogyott. *Enderle* azonnal meghalt, *Lerner* pedig agóniában fekszik. Lőse már többször volt színhelye véres szenzációknak. Néhány év előtt *Breuer* 34-es főhadnagy *Petróczy* 34-es hadnagy szívét döfte keresztül, úgy, hogy az éppen hadnagygyá előléptetett fiatal ember a párbaj színhelyén meghalt.

* **A siteri telepítvényesek a főispánnal.** A *Sima* Ferencz volt országgyűlési képviselő siteri telepítvényesei között egy hat tagú küldöttség járt tegnap dr. *Beöthy* László főispánnal. Kérvényt nyújtottak át, melyből megrázóan tünik ki kétségbeesésük, s nyomasztó helyzetük. A küldöttség tagjai kérték a főispánt, hogy orvosolja bajukat. Dr. *Beöthy* László megígérte a küldöttségnek, hogy az ügy állásáról információt szerez s hogy amit hatásköre megenged, azt megfogja tenni érdekükben. Hasonló szövegű kérvényt nyújtottak be *Szell* Kálmán belügyminiszterhez és *Darányi* Ignác földmivélsügyi miniszterhez is. A főispánnal délelőtt tíz óra körül járt a küldöttség s nagy örömmel siettek vissza Siterre.

* **Öngyilkos primadonna.** Egy fiatal, vidéki primadonna tragikus sorsáról szóló hír járta be a legutóbbi napokban az ujságokat. E hír szerint az ifju primadonna, *Gönczi* Bella, szerelmi bánatában, öngyilkos szándékkal kugrott a sátoralja-ujhelyi színház egyik első emeleti ablakából és halálosan megsérült. Sátoralja-ujhelyi levelezőnk most arról értesít, hogy a fiatal művésznővel szerencsétlen baleset történt. Nem igaz, hogy a színház ablakán kugrott volna, hanem amint este első emeleti lakásának ablakait be akarta csukni, szerencsétlen véletlenségből kiesett az ablakon. Az ifju művésznő súlyosabb természetű ütődést szenvedett, de állapota éppenséggel nem életveszélyes. Mindenestrem hosszabb ideig fog el-tartani amíg egészen helyreáll s ezért bizonytalan időre visszavonul a színpadtól.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR.

Február 16. Tiszti estély a Ker. Csarnokban.
Febr. 16. Kath. Legényegylet bálja a Sasban.
Febr. 17. Tűzoltó bál a Sasban.

Ezüst tánczrend.

Páratlan lesz a nagyvárad bálók történetében az a fényes tánczrend, melylyel a helyőrség tisztjei szombaton este kirukkolnak.

A tánczrend alapját oxidált aczélemez képezi, négy sarkában remek diszítésekkel, hátsó lapjára erősített könyvecskével a tánczrend számára. A lemez előlapján aranyozott babékoszorú közepén Ő Felsége a királynak vert ezüsből készült remekművé domboru arczképe van beillesztve. Olyan tánczrend ez, a mely méltán feltűnést fog kelteni a hölgyek között; érdekességét emeli az, hogy a finom munkát kénytelenek voltak tisztjeink egyenesen Párisból megrendelni, a honnan a napokban érkezett meg Nagyváradra.

Lesz még egyéb meglepetés is. Egyik négyes után kedves, ötletes bevonulás s azután

még kedvesebb tánczfigurák — de erről bővebben írni még kurtá vas terhe alatt tilos. Egyelőre csak ennyit ajánlunk hát a bálozó közönség figyelmébe — ha egyáltalán szükséges a tiszt estélyeket ajánlgatni!

Felolvasás Várad-Velenczén. A nagyvárad-váralja és velencei *»Népkör«* február hó 16-án (szombaton) rendezi ez idén harmadik felolvasó estélyét tánczszal egybekötve. Felolvasóul ez alkalomra dr. *Várad* Odont kérte fel a rendezőség. Kivüle *Weisz* Malvin k. a. kitűnő czimbajomjátékával fogja fűszerezni az estély műsorát. *Rogoz* Imre színész szavalni fog. Ezenkívül *Bartisch* tanár spiritisztikai mutatványokkal fogja mulattatni a közönséget. A rendezőség mindent elkövet az estély sikere érdekében.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: Bölcső.

Péntek: Grengoire, Szép Galathea.

Bölöny intendáns Debreczenben. Jól informált helyről kapjuk az értesítést, hogy *Bölöny* József, a kolozsvári nemzeti színház intendánsa nagy örömmel fogadta Debreczen intelligens társadalmának ismert meghívó levelét. A levél annyira kedvesen lepte meg, hogy a választ rá személyesen is meg akarja adni. *Bölöny* intendáns ugyanis még e hó végén Debreczenbe érkezik, amikor is felkeresi mindazokat, akik meghívása ügyében buzgólkodtak. Úgy értesülünk, hogy ez alkalommal *Bölöny* tiszteletére társas összejövetel lesz.

Grengoire. Bauvill gyönyörű dramolettje, a *Grengoire*, melynek czimszerepében oly nevezetes sikere volt nemrég *Nyárai* Antalnak, *pénteken*, a már ismert szereposztással ismét színre kerül. A *Grengoire* után ezúttal *Szep Galatheát* adják.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 122.

Idénybér. 120 sz.

Nagyváradon, csütörtökön, 1901. febr. 14-én

A bölcső.

Színmű.

S Z E M É L Y E K :

Laurence — — — —	P. Adorján Berta
Marsanné — — — —	Benkő Jolán
Apácz — — — —	Tóváry Anna
Louise — — — —	K. Biró Anna
Girieu — — — —	Szarvasi Sándor
Marsanne — — — —	Bognár János
Chantrel Raymond — —	Balla Kálmán
Dr. Mossiac — — — —	Deésy Alfréd

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 fr. Földszinti és első emeleti páholy 6 fr. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászkék 1 frt. Érkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

A holt napi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holt nap pénteken, február 15-én

Szép Galathea.

Operette.

Ezt megelőzi:

GRENGOIRE.

Dramolett.

TÁVIRATOK.

Milán beszentelése.

Budapest, febr. 13. (Saj. tud. táv.) Milán beszentelését ma végezték el először.

Bécs, február 13. (Saj. tud. táv.) Sándor király Szerbiához megleghangu proklamációt intézett, dicsőítvén az elhunytat.

Milán kutyája.

Bécs, febr. 13. (Saj. tud. táv.) Érdekes esetként említik fel, hogy Milán hű kutyája egy napon betegedett meg a gazdájával és egy napon is pusztult el vele. Persze ez az eset alkalmat adott különféle kombinációkra: megmérgezésre és több ily naiv kőzsa hirre.

Milán iratait lefoglalják.

Bécs, febr. 13. Közvetlenül azután, hogy Krisztics bécsi szerb követ Sándor királyt atyjának haláláról távirattal értesítette, a szerb kormány távirati rendeletet küldött a követnek, hogy haladéktalanul foglalja le s vegye birtokába az elhunyt király lakását és a bennelevő összes tárgyakat és ott senkinek ne engedjen, rendelkezési jogot. Krisztics ma reggel meg is jelent az elhunyt lakásán s az ott levőket távozásra szólította föl. A követ a lakáson talált összes iratokat magához vette. A szerb követségnek egy hivatalnok Milán király lakásán jegyzőkönyvet vett föl Milán papírjairól és értéktárgyairól.

A leltározás az egész napot igénybe vette. A leltározásnál jelen voltak: Krisztics követ, Gyorgyevics Vladán volt szerb miniszterelnök, Zichy Jenő gróf és a bécsi törvényszék két hivatalnok.

Milán király holtteste még mindig a halottas ágyon fekszik.

Öngyilkos tisztviselő.

Budapest, febr. 13. (Saj. tud. táv.) Solyomvári *Mnadisz* Károly negyvenéves dohánygyári tisztviselő, ki tavaly vette el *Nagyvárad egyik viruló szépségét Balogh Emmát*, tegnap a József-utcai 32. számú lakásán fejbe lőtte magát. Kőszvénye lábmeredéssé fajult s ez keserítette el annyira. Ma el is temették.

Az angol király a királynőnek.

London, febr. 13. A király a térdszalagrendet adományozta nejeének. (M. T. I.)

A Krivány-ügy befejezése.

Arad, febr. 13. (Saját tud. táv.) A Krivány-ügyben, ma óriási érdeklődés mellett a perbeszédre került a sor.

Az ügyész elmondta a vádbeszédet s az ellenőrzés lanyhaságát vette figyelembe egyedül, mint enyhítő körülményt. Egy rendbeli *follyatlagos hivatali sikasztás büntetlenségért kéri a vádlott elítélését.*

A munkanélküliek tüntetése.

Budapest, febr. 13. (Saj. tud. táv.) A munkanélküliek ma délelőtt megostromolták a munkaközvetítő intézetet. Ablakát és az üvegajtókat kövekkel bevették.

Negyvenet letartóztattak. A tömeg ki akarta őket szabadítani s két rendőrt agyba-főbe vertek, mire a rendőrök kardot rántottak. Délután nagyobb pénzbüntetéssel sújtották a tüntetőket s a tömeg zajától követve a tolonczházba kísérték őket.

Fellázadt polgárság.

Budapest, febr. 13. (Saj. tud. táv.) Cuensó lakossága ma fellázadt a hatóság ellen.

A Reichsrathból.

Bécs, febr. 13. (Saj. tud. táv.) A Reichsrath mai ülésén az ifju cseh Stransky megokolván a trónbeszédre tett indítványát, rátért a nagynémet program taglalására.

Arulásnak, gyalázatosnak mondja a törekvést, mely Ausztriát megakarná fosztani önálló nemzeti lététől. A nagy németek Ausztriát a Hohenzollereknek akarják alávetni.

Schönererék közben óriási zajt csapva ordítják: Hazugság! Nem így szól az ő programjuk! Azon zsidó szemtelenkedik!

Stranszky a következő szavakkal végezte be beszédét:

— Azon vonat, melyen Schönerer és Wolf ülnek, egyenesen Berlinbe megy (Schönererék közbe kiáltják: Ti meg Moszkvába zarándokoltok!)

Az indítványoknál *Luenger* beszélt és hazafiságát hangoztatta, mire Seitz hazaárulással vádolja.

Luenger: Nem voltam hazaáruló, bár helyemben mindenki az lett volna.

Leégett dohánygyár.

Pétevár, febr. 13. Grodóóban leégett a Schreun-Sereveszki-féle dohánygyár, a mely 1429 munkást foglalkoztatott. A gyár évi forgalma meghaladta a két millió rubelt. (M. T. I.)

Herczeg Ferencz ünneplése.

Budapest, febr. 13. (Saját tud. táv.) Herczeg Ferencz tiszteletére tegnap fényes bankett volt. Rákosi Jenő gyönyörű beszédben dicsőítette Ocskait s a Rákóczy kultuszt. Herczeg meghatva felelt. Jelen volt Gullner Gyula államtitkár és Rakovszky számonkérőszéki elnök is.

Huszfokos hideg.

Pétevár, február 13. Don Rosztovból, Novoc-erkaszból és Kovnóból jelentik, hogy ott néhány napi meleg időjárás után ismét kemény fagy és hófúvás állott be. Kovnóban most 20 fokot mutat a hőmérő. (Magyar Távirati Iroda.)

A spanyol zavargások.

Madrid, febr. 13. (Saj. tud. táv.) Az utcák tele vannak katonasággal és csendőrséggel. A nép a csendőröket kövekkel dobálta, mire ezek lőttek. Hét súlyos sebesülés történt. A karmeliták kolostorát megostromolták és felgyújtották. A szerzetesek polgári ruhában menekültek.

Az esküvő holnap zárt ajtók megett lesz. Udac kisasszonyt, ki anyja beleegyezése nélkül kolostorba akart vonulni, a rendőrség intézkedésére kiadták anyjának, de a zavargás nem csillapodik.

Szabó Antal nem halt meg

Budapest, febr. 13. Szabó Antal belügyminiszteri titkár halálhírének közölték a napokban a lapok. A szépen elparentált titkár most felkért bennünket annak kijelentésére, hogy a haláláról hozott hír teljesen alaptalan. Beteg sem volt, úgy mint azelőtt, most is végzi a belügyminiszteriumban hivatalos teendőit. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Az olasz kereskedelmi szerződések megújítása. Német forrásból vesszük a következő hírt: A hármasszövetség államai között már néhány hete bizalmas előzetes tárgyalások folynak a kereskedelmi szerződések megújítását illetően. Az osztrák-magyar monarchia főkonzulja sem tagadja azt, hogy a monarchia két kormányja a magyar korona országainak börttermelői által szorítottva, kénytelenek lesznek az olasz borvám jelentékeny fölemelését kilátásba helyezni. A német birodalom részéről Pritsch dr. főkonzul vezeti a tárgyalásokat. Német részről minden czáfolat daczára a következő pontok alapján folynak a tárgyalások: 1. A szerződéseket főbb vonásaiban változatlanul kell-e meghosszabbítani? 2. Ha változatlanul meghagyatnak, nem kell-e az összes jelenleg érvényben levő vámnok leszállítására gondolni? 3. Nem kell-e az ipar szempontjából az összes nyers anyagokra vonatkozólag a kívánatos vámentességre törekedni? Ugy látszik, hogy ebben a három pontban jutnak érvényre a német birodalmi kormány jelenlegi vezérelvei.

A kamara teljes ülése.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara február hó 13-án teljes ülést tartott. Jelen voltak:

Janky József elnök, Huzella Gyula, Ternyey Antal, Mihely Pál, Bertsey György o. elnök, Weisz Gábor, Aufricht Mór, Berger Dávid, Lipecky Gyula (Margitta), Timaroczky Gyula, Rosenfeld Géza, Kovács Lajos (Székelyhid), Pataky József, Tóth Sándor, (B.-Ujfalu), Kiss Imre, Kovács Gábor, Lévy József (Nagyszalonta), Magyar Bálint, Szmazsenka Ernő á. v. felügyelő, dr. Sarkadi Lajos titkár, Fuszek Lajos irodatiszt.

Az elnöki közlést, mely felöleli a kamara belételeiben a múlt teljes ülés óta előfordult fontosabb mozzanatokot, valsmint a kamara ügyforgalmáról összeállított titkári és a pénztárnok jelentését tudomásul vették.

Elnök indítványára a kamara *Lukács Béla* volt miniszter halála felett részvétét fejezte ki s emléktét jegyzőkönyvbe iktatta.

A kereskedelmi miniszter ur felhívta a kamarát, miszerint figyelmeztesse kerülete gyárosait és iparosait, hogy a hazai keletdöbbsz cikkeket saját érdekükben elegendő mennyiségben tartsák raktáron.

A teljes ülés a miniszter felhívásának eleget tesz.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur meggyőződést kívánván szerezni arról, hogy az 1898. év óta adományozott munkagépek rendeltetésüknek megfelelően használhatók-e s használatuk révén mily eredmények értek el, felkérte a kamarát, hogy a területén levő ily műhelyt vizsgálja meg s a tapasztalatról márczius végéig tegyen jelentést. Kamaránk területén egy ilyen munkagép van, Gelberger Izidor derecskei takács műhelyében. — A műhely megvizsgálására dr. *Sarkadi* Lajos titkár küldetett ki.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur értesítette a kamarát, hogy a petróleum finomítókból Ausztriába szállítandó petróleumra, nemkülönben Ausztriába és a vámkülföldre szállítandó petróleum finomítási melléktermékekre további díjtételmeiséketeket nem helyezhet kilátásba. — Tudomásul vették.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur felhívta a kamara figyelmét a keleti kereskedelmi akadémiára s kérte, hogy terjessze kijelentését és figyelmét azon fontos hivatással bíró intézetre s támogassa azt ösztöndíjak ala-

pitásával is. — A kamara pénzügyi viszonyaira tekintettel, alapítványt nem tehet, azonban ha lesz a kamara területéről tanuló, azt a körülményekhez képest segíyezni fogja.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a kamara 1901. évi költségvetését, 5% kamarai-illeték kulcsával, jóváhagyta. — Tudomásul vették.

A kereskedelemügyi miniszter tudatta a kamarával, hogy az ungvári állami agyagipari szakiskola négy évfolyamu tanintézeté szerveztetett s abban külön szaktanfolyamok, sőt esetleg jelentkező törekvő iparosok részére megfelelő gyakorlati és elméleti oktatások is lesznek. Felhívja a miniszter a kamarát, hogy az intézet érdekében fejtsen ki buzgalmat s különösen odahasson, hogy különösen az agyagiparosok gyermekei küldessenek ezen iskolába. — Figyelembe vétel végett kiadták a kamarai iródnak.

Előterjesztésre kerültek azután a kereskedelmi osztály jegyzőkönyvében foglalt vélemények.

B.-Ujfalu vámdijszabása.

Berettyó-Ujfalu község piaci helypénz díj-szabályzatát leküldte véleményezés végett a miniszter. Egy ízben már foglalkozott ezen díj-szabályzattal a kamara, de a község csak részben vette figyelembe a kamara véleményét, dacára hogy Biharmegye törvényhatósága felhívta a községet a kamara véleményének figyelembe vételével leendő átalakítására a díj-szabályzatnak.

Titkár javaslatához képest s az iparos osztály véleményével egybehangzóan az osztályülés véleményezi a teljes ülésnek, hogy az előbbi véleményében felsorolt módosításokat ezúttal is tartsa fenn.

Pataky József (B.-Ujfalu): Nem látja indokolta az osztályülések véleményét, mely homlokegyenest ellenkezik a b.-ujfalusiak érdekelével. Azért kell felemelni B.-Ujfaluban a vásárvámot, mert másként nem tudják fenntartani a nagy kiterjedésű vásártérét. A közköltöt, amely már is magas, ezért nem emelhetik.

Dr. **Sarkadi Lajos** titkár felvilágosítással szolgál s fejtegetve a kamara álláspontjának helyességét, ajánlja az osztályok véleményének elfogadását.

Bertsey György pártolja a Pataky véleményét.

Elhatározta a teljes ülés, hogy az osztályok véleményével szemben a díjszabás változtatlan elfogadását véleményezi a miniszternek.

A kereskedelmi alkalmazottak viszonya.

Dr. **Sarkadi Lajos** titkár ismerteti a kereskedelmi miniszter által hozzá véleményezés végett leküldött előadói tervezetet a kereskedelmi alkalmazottak szolgálati viszonyáról szóló törvényjavaslatra vonatkozólag.

Az osztályülés, egyes §§-ok módosításával a szóbanforgó tervezetet általánosságban elfogadásra véleményezi.

Kapcsolatosan előterjesztette a titkár 36 kereskedő beadványát. Ebben nagy buzgalommal részletesen bírálják a tervezetet s annak leghumánusabb pontjait kifogásolják a kereskedő főnökök szempontjából. A kereskedelemre károsnak tartják az egész tervezetet, a mely ugy sem volna keresztelvihihető a gyakorlatban.

Ternyei Antal indítványozza, hogy az egész ügyet vegyék le a napirendről; — a tervezetet nyomassák ki s tanulmányozás végett osszák szét a kamarai tagok között.

Bertsey György még azzal toldja meg ez indítványt, hogy az njabb tárgyalásra előkező kereskedő, nem kamarai tagokat is hívjanak meg.

Dr. **Sarkadi Lajos** nem fogadhatja el a halasztási indítványt, mert a miniszter febr.

15-re kéri a véleményt. Különben kimutatja pontról-pontra, hogy a kereskedő osztály alaposan megbírálta a javaslat-tervezetet.

Ternyei Antalt némileg megnyugtatta a titkár felvilágosítása, de azért fentartja indítványát.

Bertsey György figyelmébe ajánlja a kamarának a békéltető bizottságot s annak helyességét hangsúlyozza.

A kamara teljes ülése **Ternyei** indítványát elfogadta.

*

Támogatásra ajánlja az osztályülés **Henger Viktor** kultagnak azon indítványát, hogy a kistőzsdéseknek az eddig élvezett 9 százalékos provisió helyett kevesebb adassék, de ennek ellenében törlendő lenne az adó és tőzsdébér. — Elfogadták.

Az iparos osztály javaslatai.

Véleményezés végett leküldte a miniszter a vidéki nagyobb ipari gőzpontokon tervezett munka közvetítő intézetek létesítésének alapelveit. — Titkár javasolta, hogy bízzák meg az elnökséget, mikép a nagyváradi ipartestülettel közösen állapítsák meg, miként lehetne az ipartestület már létező munkaközvetítő intézetéből egy ily mindenestre szükségét képező intézet kifejlesztése s állapítsák meg a szükséges fentartási költségeket. — Az osztályülés a titkár javaslatát terjesztette véleményezés végett a teljes ülés elé. — Az osztályülés véleményét elfogadta a kamara.

Kovács Kálmán és **Gödény Sándor** nagyváradi asztalos iparosok azon kérelmük pártolását kéri, hogy felállítandó közös műhelyük részére gépek és gázmotor beszerzéséül állami segítyt nyerjenek. — Titkár javaslatához képest véleményezi az osztály, hogy szabálytalan kérvényük helyett megfelelőnek beadására hívják fel a nevezett iparosokat s azt az elnökség pártolólágg terjessze a miniszterhez. — A titkár javaslatához képest határozta.

A kamarák pályázatának nyertese.

Titkár előterjesztette a keresk. és iparkamarák szakirodalmi és tanulmányi alapja ügyében felvett jegyzőkönyvet. E szerint 5 mű érkezett be. A kisipar jövője című pályázatra s ezek közül a két legjobb munka írójának megosztva adatott ki az ösztöndíj. A pályanyertes műveket **Gerster Miklós** kir. iparfelügyelő és **Sugár Ignác**, a miskolci kereskedelmi és iparkamara másodtitkára írták. A szegedi kamara ezen kiváló eredménnyel felbuzdulva, felhívja a kamarákat, hogy a szakirodalmi és tanulmányi alapot gyarapítsák. — Tudomásul vették s az 1901. évre 200 koronát szavaztak meg az alapra.

*

A szegedi kamarának a házalási ügy törvényhozási rendezését sürgető s pártolás végett megküldött felterjesztését pártolják.

A miskolci kamara pártolás végett megküldötte a népszámlálás alkalmából a rendezett tanácsú városok statisztikájának külön feldolgozása tárgyában a kereskedelemügyi miniszter urhoz intézett felterjesztését. — pártolólágg felir a kamara a miniszterhez.

A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara pártolás végett megküldötte a fogyasztási szövetkezeteknek szesz- és hohány eladása ellen a kereskedelmi miniszterhez intézett feliratát. — Pártolólágg tudomásul vették.

Az országos magyar gazdasági egyesület a hazai ipar fellendítése céljából kebelében egy kereskedelmi és ipari szakosztályt állított fel. — Átiratban hozzák tudomásul, hogy a kamara pártolását kilátásba helyezte a teljes ülés.

A temesvári »Kereskedelmi Egyesület« hasonló szellemű felirattal leendő pártolás végett megküldötte az 1881 XVII. törvényzikk (csőd-eljárásról) módosítása tárgyában a kereskedelmi miniszterhez intézett feliratát. — Tudomásul vették.

Előterjesztette a titkár a pozsonyi könyv- és nyomdászok testületének pártolás végett

megküldött felterjesztését, a melyben az ipartörvény revisiója alkalmából a könyv- és nyomdászatnak a képesítéshez kötött iparok közé való felvételét kéri a minisztertől. — Pártolja a kamara a felterjesztést.

A magyar malátagyárosok egyesülete megküldötte a kamarának a vám- és kereskedelmi szerződések megújítása alkalmából a malátáipar szempontjából érvényre jutandó kivánalmak tárgyában készített emlékiratát s kéri, hogy az egyesületet törekvéseiben a kamara támogassa és a szakmájukat érdeklő kérdésekben esetleg az egyesület véleményét meghallgatni sziveskedjék. — Az egyesület kérelmét alkalomadtán teljesíteni fogja a kamara.

Az elnök búcsuja.

A tárgysorozat befejeztetvén, **Janky József** elnök állott fel s mielőtt bezárta volna a teljes ülést, a következőket mondta:

Mélyen tisztelt uraim!

Tíz éve mult annak, hogy a kereskedelmi és iparkamaránk megalakult, és Önök engem ezen kamara elnökének két ízben egyhangulag megválasztani kegyeskedtek, fogadják ezen nagy becsű bizalmuk kifejezéséért ez alkalommal is hálás köszönetemet.

Megvallom, hogy nem minden aggodalom nélkül vállaltam el ezen fényes de felelősségteljes állást, hogy mennyiben voltam képes ezen bizalmoknak megfelelni, annak elbírálására én nem vagyok hivatva, de amennyiben annak megfelelttem, azt az Önök támogatásának, és kamaránk hivatalnokai, de különösen annak titkára dr. **Sarkadi Lajos** ur odaadó munkásságának köszönhetem, működésem és igyekezetem miadig oda volt irányítva, hogy kamaránk kereskedelmi és ipari érdekeit méltóan képviseljem, szolgáljam, és azoknak lehetőleg érvényt szerezzek.

Most, midőn ezen fényes állástól végkép megválni magamat elhatároztam, azon kérésrel fordulok Önökhöz: hogy tartsanak meg engemet ezután is becses barátságokban és emlékezetökben.

Isten áldja meg Önöket és további munkásságukat.

A búcsuzás, a mely világosan kifejezi, hogy **Janky József** nem hajlandó tovább vezetni a kamara ügyeit, igen lehangolólag hatott a jelenlevőkre, a kik a beszéd végén szeretetüknek élénk éljenzésben adtak kifejezést.

Huzella Gyula szólalt fel. Sajnálattal hallották az elnök búcsuzóját s lehetetlen, hogy kifejezést ne adjanak elismerésüknek, ha valaki 10 évig oly buzgón szolgál egy ilyen fontos ügyet, mint a távozó elnök, aki egész tevékenységét belevitte működésébe. Lehetetlen most hallgatagon maradni. Az egész kamara nevében köszönetet mond az elnöknek s kívánja, hogy az Isten tartsa meg. (Éljenzés).

Ezzel véget ért a hosszúra nyúlt ülés.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 13.

Osztárk hitel	673.25
Magyar hitel	686.25
Allamvasut	670.50
Rimamurányi	474.50
Magyar jelzőfog	440.50
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határítók.

Budapest, február 13.

Buza októberre	7.70
Buza áprilisra	7.52
Tengeri	5.34
Rozs ápr.	7.37
Zab ápr.	6.40
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. február 13-án.

Magyar aranyjárdék 4%	118.—
Magyar koronajárdék	93.45

Magyar vasúti kölcson aranyban 4/1000	119.—
Magyar vasúti kölcson ezüstben 2/1000	100.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4/1000	92.50
Italmérési jog megváltási kötvény	99.30
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	166.50
Tiszaszabályozás s zeddi sorsjegyek kölcson	141.50
Osztrák járadék papírban	95.25
Osztrák járadék ezüstben	98.10
Osztrák járadék aranyban	118.—
Osztrák korona járadék	98.25
Osztrák államsorsjegyek	186.75
Osztrák magyar bank részvény	16.85
Magyar hitelbankrészvény	686.25
Osztrák hitelintézet részvény	671.—
Párisi vista	95.50
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.11
Németbirodalmi márka	117.45
London vista	240.60
10 márkás arany	23.50

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

2756/1901 szám.

Árverési hirdetés.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy Klein M. és fia Kosuth-utcai zálogüzletében folyó évi február hó 20. és 21-ik napjának reggeli 8 órájától kezdődőleg nyilvános árverés fog tartani, melyen 859 db. zálogtárgy kerül árverés alá.

Az elzálogosítók ezen árverésről oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételszámai a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján és a zálogüzlet helyiség ajtaján kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1901. február hó 8-án.

Gerő,

t. r. főkapitány.

Pályázati és versenytárgyalási hirdetés.

Nagyvárad város törvényhatósági joggal felruházott város közönsége a város köz- és magánvilágításának ellátását nyilvános pályázat és versenytárgyalás útján kívánja biztosítani.

Ajánlatba hozható:

a) Légszesz világítás; a város egész területére, vagy a világítási térképen szaggatott vonallal megjelölt körzeten kívül levő utcák és terekre,

b) villamos világítás; a város egész területére, vagy a világítási térképen szaggatott vonallal megjelölt körzeten kívül levő utcák és terekre,

c) Acetylen világítás; a város egész területére, vagy a világítási térképen szaggatott vonallal megjelölt körzeten kívül eső utcák, utak és terekre,

akként, hogy a vállalat vagy koncesszió útján — a nagyvárad légszeszgyár részére a szerződés 25. §-ában biztosított jog figyelembe vételével biztosítsák, vagy pedig, hogy a köz- és magánvilágítás szolgáltatására szükséges központi telep építése, annak teljes felszerelése, az utcai lámpák készítése és felszerelése a város költségén eszközöltessék s a további üzembe hozás a város közönsége által önköltségen teljesíttessék.

A város közönsége biztosít 1904. évi január 1-től 1220 db. utcai lámpa használatát, lámpánként évi 2000 égési órával.

A város lakosságának száma 50865 virágzó kereskedelme, kézi és gyári ipara van.

Vállalkozó köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a pályázati és versenytárgyalási hirdetményt, az általános és részletes feltételeket ismeri, azok pontozatait magára kötelezőknek kijelenti.

A pályázati s versenytárgyalási hirdetmény általános és részletes feltételek — világítási térkép — melyek az ajánlatához a vállalkozó aláírásával ellátva csatolandó, a városi mérnöki hivatalnál megtekinthetők s ugyanott 20 korona előleges lefizetése mellett megszerezhetők.

Az ajánlatához 50000 azaz ötvenezer korona óvadéknak készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letételét igazoló városi pénztári letéti nyugta csatolandó.

Az ajánlat beadására határidőül 1901. évi márczius hó 30-ik napjának d. e. 10 órája tűzetik ki.

Felhivatnak tehát pályázni kívánók, hogy a részletes versenytárgyalási és pályázati hirdetmény és feltételeknek megfelelő zárt ajánlatukat 1901. évi márczius hó 30-ik napja d. e. 10 órájáig alulírott polgármesternél — annnyival is inkább benyujtsák, mivel a később érkezett vagy nem a kellő módon felszerelt ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt Nagyvárad város tanácsának 1901. évi február hó 4-ik napján tartott üléséből.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
bábi meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.